

Zápis z jednání Pracovní skupiny pro podporu implementace opatření stanovených v programech zlepšování kvality ovzduší

Zóna Jihozápad (CZ03), Zóna Severozápad (CZ04), Zóna Severovýchod (CZ05)

23.9.2021, online – CISCO WEBEX

Úvodem MŽP připomnělo účel Pracovní skupiny, kterým je identifikace problémů s realizací opatření programů zlepšování kvality ovzduší (dále jen „PZKO“), metodická pomoc s plněním opatření PZKO a výměna informací mezi gestory opatření PZKO. Statut pracovní skupiny je zveřejněn na stránkách MŽP¹.

V rámci dalšího bodu byla shrnuta opatření PZKO. Dvě hlavní a klíčová opatření PZKO (PZKO_2020_1 a PZKO_2020_2) cílí na soulad spalovacích zdrojů do 300 kW jmenovitého tepelného příkonu s požadavky zákona o ochraně ovzduší, zvýšení povědomí provozovatelů o správném provozu těchto zdrojů a motivaci provozovatelů k ekologickému vytápění. Bylo zmíněno, že kromě výše uvedených opatření je vhodné do časových plánů zakomponovat rovněž podpůrná opatření, která byla zveřejněna na webu MŽP². Tato opatření nemají stanoven rámcový časový harmonogram a nejsou povinná, nicméně jejich zahrnutí do časových plánů MŽP doporučilo, neboť přispějí k dalšímu zlepšení kvality ovzduší v dotčené oblasti.

MŽP připomnělo dosavadní metodickou podporu, kterou gestorům k plnění opatření a cílů PZKO doposud poskytlo (informace o způsobu plnění opatření, povinnost vydat časový plán, vzor časového plánu, informace o výzvě z NPŽP 2/2021).

Ve vztahu ke zveřejněnému vzoru časového plánu, který je k dispozici na webu MŽP³ byla představena jeho nová úprava spočívající v doplnění vysvětlující poznámky pod čarou. Smyslem této poznámky je uvést na pravou míru tu skutečnost, že časový plán není způsobilý měnit charakter výkonu přenesené působnosti svěřené obecním úřadům obcí s rozšířenou působností zákonem o ochraně ovzduší, výkonu samostatné působnosti obcí ani jejich vzájemné

¹ https://www.mzp.cz/cz/statut_pracovnich_skupin_ovzduisi

²

[https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/aktualizace_programu_zlepsovani_kvality_ovzduisi_2020/\\$FILE/OO-podpurna_opatreni_fin-20210215.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/aktualizace_programu_zlepsovani_kvality_ovzduisi_2020/$FILE/OO-podpurna_opatreni_fin-20210215.pdf)

³

[https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/aktualizace_programu_zlepsovani_kvality_ovzduisi_2020/\\$FILE/OO-vzor_Akzni_plan-20210909.docx](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/aktualizace_programu_zlepsovani_kvality_ovzduisi_2020/$FILE/OO-vzor_Akzni_plan-20210909.docx)

fungování. Tzn., že opatření PZKO, jejichž způsob plnění předvídá přímo zákon o ochraně ovzduší, plní obecní úřady s rozšířenou působností ve smyslu tohoto zákona a přímo na jeho základě. Úkoly spadající do výkonu přenesené působnosti k těmto opatřením uvedené v časovém plánu, který je vydáván samosprávou, mají tedy charakter doporučení. Tuto informaci by měly vzít gestoři opatření na vědomí, není nicméně nutné již vydané časové plány měnit. Pouze by bylo vhodné uvážit, zdali časové plány neobsahují některé nevhodné formulační výrazy, které by mohly pro veřejnost působit zavádějícím dojmem ve vztahu k rozdělení kompetencí mezi přenesenou a samostatnou působností.

Dále byly stručně zmíněny důsledky nezpracování časového plánu PZKO v zákonem stanoveném termínu (porušení zákona o ochraně ovzduší, možnost zásahových či nečinnostních žalob).

MŽP zhodnotilo dosavadní plnění opatření PZKO. Dle rámcového časového plánu měly obce a kraje do června (CZ04), resp. července (CZ03, CZ05), MŽP sdělit v rámci plnění opatření PZKO_2020_1 výsledky jejich analýzy týkající se možnosti podpory dodatečné instalace akumulčních nádob u zdrojů, kde jejich umístění nevyžaduje výrobce. Počet došlých reakcí byl nízký, pohyboval se mezi 5-13%. Ve většině případů obce neuvažují o podpoře dodatečných instalací akumulčních nádob. Jednotky obcí podporují instalaci prostřednictvím nízkoúročených půjček, na krajské úrovni je pak dodatečná instalace akumulčních nádrží podporována jako způsobilý výdaj v rámci kotlíkových dotací, případně je zřízen dotační program přímo k podpoře instalace akumulčních nádrží.

Ve věci pokračování kotlíkových dotací informovalo MŽP přítomné, že podpora výměny kotlů bude pokračovat jak v rámci OPŽP, který se zaměří na nízkopříjmové skupiny obyvatel, tak také v rámci programu Nová zelená úsporám, který bude podporovat ostatní žadatele. Veškeré informace o pokračování kotlíkových dotací lze nalézt v tiskové zprávě MŽP⁴.

V závěrečném bloku poskytlo MŽP dodatečné metodické informace k plnění opatření PZKO_2020_1 a PZKO_2020_2. K opatření PZKO_2020_1 MŽP uvedlo, že počet provedených kontrol technického stavu a provozu zdrojů (§ 17 odst. 1 písm. h)) je mezi provozovateli velmi nízký. Provedení této kontroly je přitom klíčové pro identifikaci zdrojů porušujících zákon o ochraně ovzduší a snížení dopadu těchto zdrojů na kvalitu ovzduší. S ohledem na nedostatek informací o skladbě kotlů ve veřejně dostupných databázích je nutné pro identifikaci zdrojů porušujících zákon využít vizuální kontrolu (dým z komína, palivo vyskládané na pozemku provozovatele apod.). V této věci je vhodné spolupracovat s obcemi a obecní policií, kteří ve většině případů disponují (na rozdíl od OÚ ORP) místní znalostí provozovatelů. Dále je vhodné se zaměřit na lokality, kde lze předpokládat vysoký

⁴ https://www.mzp.cz/cz/news_20210715_Kotlikove-dotace-pokracuji-do-zari-2022,
https://www.mzp.cz/cz/news_20210726-Minimanual-na-kotlikove-dotace-2021-2022

podíl kotlů spalujících pevná paliva. Pokud je to účelné, je možné přistoupit také k plošné kontrole zdrojů a vyžádání informací o jejich provozu postupem dle § 17 odst. 1 písm. d) zákona. Cílem kontrol by nemělo být nicméně ukládání sankcí, nýbrž práce s provozovatelem a jeho motivace k výměně nevyhovujícího zdroje, případně nastolení souladu provozu zdroje se zákonem o ochraně ovzduší a pokyny výrobce.

K opatření PZKO_2020_2 MŽP informovalo přítomné, že na webových stránkách www.jakspravnetopit.cz jsou k dispozici informace týkající se vytápění domácností. V současnosti tato stránka odkazuje na stránky MŽP (sekce lokální topeniště), do budoucna je plánováno vybudovat samostatnou webovou stránku mimo prostředí webu MŽP, která se bude tématu věnovat v uživatelsky přívětivějším prostředí. Na zmíněném webovém odkazu bude v dohledné době zveřejněna brožura s názvem „Jak správně topit a ušetřit“ (proběhlo již 23. 9.). MŽP dále poskytlo k využití odkaz na stránky projektu LIFE Populair (LIFE18 IPE/SK/000010, www.populair.sk), kde jsou a budou zveřejňovány informační a edukativní materiály zabývající se problematikou vytápění domácností zpracované VŠB, které je za podpory MŽP jedním z partnerů zmíněného projektu.

MŽP zmínilo přijetí nového stavebního zákona. Dále sdělilo, že si uvědomuje problémy s omezenými personálními kapacitami na obecních úřadech ve vztahu k aktivitám, které je nezbytné provádět v rámci realizace opatření PZKO_2020_1 (kontroly), nicméně zároveň vyzvalo k maximální snaze se opatřeními PZKO zabývat.

MŽP dále informovalo o naléhavosti plnění imisních limitů (ve vztahu k plnění PZKO) vzhledem k právě probíhající revizi stávajících imisních limitů na úrovni WHO a jejich přepokládanému budoucímu snižování.

V rámci proběhlé diskuse bylo konstatováno následující:

- Prvotní identifikaci zdrojů lze provést v podstatě bezkontaktně, formou obchůzky, která může být zajištěna jednou osobou.
- Zpracování časových plánů, stejně jako vytipování zdrojů lze zajistit prostřednictvím jiné osoby (externí spolupráce).
- Při vytipování zdrojů je třeba se vždy obracet na všechny obce a uvědomit si, že se nelze zaměřit pouze na první pohled problematické zdroje, ale též na vyhledávání domácností, které mají nevyhovující kotel a mohou mít po 1.9. 2022 potíže s neplněním zákona o ochraně ovzduší. Po tomto datu totiž může vzrůst počet stížností (lidé budou více upozorňovat na nevhodné vytápění ve svém okolí).
- ISPOP umožňuje vyhledávání ohlášených dokladů o kontrole technického stavu a provozu dle obce, ulice a kraje. V rámci stávajícího systému ISPOP už nemohlo být vyřešeno, jeho vývoj byl zastaven, v novém připravovaném

systému ISPOP2, který bude zprovozněn od r. 2022 by měly být nastaveny nové možnosti zpracování dat a vyhledávání v ohlášených formulářích. Do té doby je možné využití export dat z ISPOP (provede na požádání ČHMÚ).

- Do časového plánu lze (a je velmi vhodné) zařadit i obce, které nebyly identifikovány v rámci PZKO jako cílové. Hlavním důvodem je možný přenos znečištění mezi sousedícími obcemi a tedy i vzájemné ovlivňování (pozitivní i negativní) kvality ovzduší.
- Na základě dotazu byl prezentován odkaz na výzvy na podporu projektů v oblasti kvality ovzduší v rámci Norských fondů (<https://www.sfzp.cz/dotace-a-pujcky/norske-fondy/podporovane-oblasti/>).
- Byla diskutována skutečnost, že v rámci kotlíkových dotací nebyly uspokojeny všechny žádosti o podporu z roku 2020 vzhledem k vyčerpání alokované částky. V rámci nových kotlíkových dotací by mělo dojít ke změně systému, kdy na základě počtu obdržených žádostí bude SFŽP přidělovat dotaci.
- V časových plánech je možné (a MŽP velmi doporučuje) uvádět rovněž podpůrná opatření z důvodu zvyšování pozitivního efektu dopadu na kvalitu ovzduší. V souvislosti s tím bylo uvedeno, že některá podpůrná opatření mohou mít termín plnění delší než rok 2023.
- Na dotaz ke způsobu provedení měření benzo[a]pyrenu v lokalitách Broumov, Hejtmánkovice, a dalších, bylo sděleno, že pro vymezení uvedených obcí, jakožto cílových (v rámci PZKO), bylo použito výhradně modelu.
- MŽP bude plnění časového plánu monitorovat, zejména v rámci PS k PZKO. Obce měly plnit své zákonem o ochraně ovzduší dané povinnosti (tj. ve stanovených lhůtách zpracovat, zveřejnit a naplňovat časový plán provádění opatření), v opačném případě se vystavují případným zásahovým či nečinnostním žalobám ze strany veřejnosti.

Zapsala: Jana Šestáková, oddělení kvality ovzduší

Schválil: Kurt Dědič, ředitel odboru ochrany ovzduší